

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

Ethical decision making among nursing students at Boromrajonani
College of Nursing, Phayao

นางสาวพร บุญมี
นางสาว บัวบาน ยะนา

บทคัดย่อ

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งได้รับความสนใจในการอธิบายและระบุถึงคุณลักษณะของพยาบาลที่ดี ตลอดจนอธิบายถึงการปฏิบัติการพยาบาลเชิงจริยธรรม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา และศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างหลักสูตรกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยา ประชากรในการศึกษาเป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 จำนวน 52 คน และนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์เทียบเท่าปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 69 คน รวมทั้งสิ้น 121 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดการตัดสินใจในประเด็นจริยธรรมทางการพยาบาลของ เคเตเพียน ซึ่งมีทั้งหมด 6 สถานการณ์ โดยใช้การตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักวิชาชีพและตามประสบการณ์ทำงานของนักศึกษาพยาบาล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และสถิติ Chi - Square ผลการศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยภาพรวมทั้ง 6 สถานการณ์ พบว่านักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักวิชาชีพได้ถูกต้องร้อยละ 76.86 และตามประสบการณ์ ร้อยละ 75.21 เมื่อพิจารณารายสถานการณ์ พบว่านักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ถูกต้องมากที่สุด ในด้านการแก้ไขปัญหา

ในภาวะขาดแคลนทรัพยากร (สถานการณ์ที่ 5) ทั้งตามหลักวิชาชีพและตามประสบการณ์การทำงาน คิดเป็นร้อยละ 90.08 และร้อยละ 94.21 แต่การตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่ถูกต่อน้อยที่สุดตามหลักวิชาชีพ พบในด้านการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ป่วยเกี่ยวกับการทดลองยา ในผู้ป่วย (สถานการณ์ที่ 4) คิดเป็นร้อยละ 69.42 และการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามประสบการณ์ ในด้านการให้โอกาสให้ญาติผู้ป่วยในการตัดสินใจ (สถานการณ์ที่ 3) คิดเป็นร้อยละ 49.59 ส่วนผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างหลักสูตรการศึกษา กับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยา จำแนกตามสถานการณ์ พบว่าหลักสูตรการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามประสบการณ์ทำงานของนักศึกษาพยาบาล โดยเฉพาะในด้านการให้โอกาสแก่ผู้ป่วยและญาติตัดสินใจ (สถานการณ์ที่ 3) (p-value 0.008) เพียงสถานการณ์เดียว ดังนั้นเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ถูกต้องตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญของพยาบาล ในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาชีพพยาบาล ควรเน้นให้ทุกรายวิชาทางการพยาบาลสอนโดยใช้สถานการณ์ที่ส่งเสริมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ในการพิจารณาให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย และในการทำงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ เพื่อเน้นให้นักศึกษาตระหนักถึงความเป็นวิชาชีพของพยาบาล และภาคภูมิใจในวิชาชีพพยาบาล

Abstract

Ethics and ethical decision making are crucial to the profession of nursing. This research aimed to identify ethical decision making among nursing students as well as to determine the relationship between nursing curriculum and ethical decision making among nursing students at Boromrajonani College of Nursing, Phayao. There were 121 nursing students voluntarily participated in this study (52-fourth year nursing students of bachelor degree of nursing and 69-second year nursing students of Diploma in Nursing Science). Nursing ethical decision making test, consisted of six situations, was used to measure the ethical decision making scores regarding nursing profession and nursing experiences. Data were analyzed using frequency, percentage and Chi-square.

Findings revealed that nursing students had the right ethical decision making scores regarding nursing profession with 76.86%, and regarding nursing experiences with values at 75.21%. Problem solving during the shortage of resources (the fifth situation) had the highest score of ethical decision making regarding nursing profession and nursing experiences with values at 90.08% and 94.21% respectively. Conversely, the lowest score of ethical decision making regarding nursing profession was to protect the patient's right about the clinical trial (the fourth situation) with values at 69.42%. Meanwhile, the lowest score of the ethical decision making regarding nursing experiences was to provide the opportunity of decision making for patient

and their relatives with values at 49.59%. The nursing curriculum was related with the ethical decision making only one situation. It found that the third situation "providing the opportunity of decision making for patient and their relatives" had significantly related with nursing curriculum ($p = 0.008$).

Research suggests that ethical decision making situations/concepts should be integrated into learning and teaching process in order to promote an appropriate ethical decision making for nursing students and it would be resulted in increasing of the awareness of the importance of nursing profession and the pride of nursing careers.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้บริการต่อมวลมนุษยชาติ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต ทั้งนี้เพื่อช่วยให้บุคคลมีสุขภาพที่ดี สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และตายอย่างสมศักดิ์ศรี ในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้นพยาบาลจะต้องมีความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาลและสาขาที่เกี่ยวข้อง มีความรับผิดชอบมีคุณธรรมจริยธรรม (สมจิต หนูเจริญกุล, 2537) การปฏิบัติงานของพยาบาลจำเป็นต้องมีพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญทางคลินิกและทักษะในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม เพราะลักษณะเฉพาะของพยาบาลต้องมีความเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยและให้ความร่วมมือกับแพทย์ ขณะเดียวกันพยาบาลต้องแสดงบทบาทในการอธิบายถึงความขัดแย้งทางจริยธรรม โดยต้องเข้าไปมีส่วนในกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม และต้องทำการพิทักษ์สิทธิให้ผู้ป่วย

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นความสามารถในการเลือกกิจกรรมเพื่อแก้ไขเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติงานของแต่ละคนโดยการตัดสินใจนี้เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ค่านิยม หลักการหรือแนวคิด ซึ่งเกิดขึ้นทั้งภายในตัวบุคคลและระหว่างบุคคล โดยอาศัยหลักการจริยธรรมเป็นแนวทางชี้แนะว่าควรเลือกกระทำสิ่งใดให้เหมาะสมที่สุด (Mittchell, C.,1990). ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมนั้นขึ้นอยู่กับ ความไวเชิงจริยธรรม และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางปัญญา ระดับการศึกษาและการกลุ่มเกลตาทางสังคม การตัดสินใจเชิงจริยธรรมมีหลักพื้นฐานที่ประกอบด้วย หลักคุณค่าและความเชื่อ แนวคิดจริยธรรม ทฤษฎีและหลักจริยศาสตร์ หลักแห่งกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ วัฒนธรรมและศาสนา ภาวะเศรษฐกิจและนโยบายสาธารณสุข (อรุณญา เชาวลิต, 2543) และจากการศึกษาของเคเตเฟียน Ketafien, S, (1981a). พบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพิจารณาเลือกกิจกรรมที่จะปฏิบัติคือ คุณค่าส่วนบุคคลของพยาบาลที่มีพื้นฐานจากประสบการณ์ทางจริยธรรมและสาระสำคัญในสถานการณ์ที่ต้องการการตัดสินใจที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ในการปฏิบัติงาน พยาบาลต้องทำหน้าที่รับฟังปัญหาความทุกข์ใจของผู้ป่วย เมื่อผู้ป่วยเผชิญกับภาวะที่ต้องตัดสินใจเลือกการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งอาจจะส่งผลดีต่อผู้ป่วยแต่อาจขัดแย้งกับความรู้สึกของพยาบาล บางเหตุการณ์เป็นปัญหาที่ซับซ้อน ยากต่อการตัดสินใจเลือกปฏิบัติ

กระบวนการกลุ่มเกลตาทางสังคมของวิชาชีพการพยาบาลนั้นเริ่มจากการเป็นนักศึกษาจนกระทั่งเป็นพยาบาลวิชาชีพและปฏิบัติงานในสังคมวิชาชีพ โดยกระบวนการกลุ่มเกลตาทางสังคมของวิชาชีพการพยาบาลมุ่งให้พยาบาลได้แสดงออกค่านิยมเชิงวิชาชีพนั้น พยาบาลควรยึดหลักจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลกำหนดให้วิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพ เป็นวิชาที่บรรจุใน

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและนอกจากนี้ กระบวนการกลุ่มเกลตาทางสังคม วิชาชีพยังต้องสอดแทรกเข้าไปในหลักสูตรวิชาชีพการพยาบาลและการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ขณะนิเทศทางคลินิกให้กับนักศึกษา เพื่อให้สามารถจบออกไปเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ดังนั้นสถาบันการศึกษาพยาบาล จึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้มีความสามารถเชิงจริยธรรม มีการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรที่เน้นจริยธรรมในการพยาบาลและมีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลมากขึ้น (พันทิพย์ จอมศรีและ อัจราพร ศรีภิญญาพรรณ, 2548). และให้มีความพร้อมก่อนเข้าสู่วิชาชีพพยาบาล

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา เป็นสถาบันการศึกษาด้านการพยาบาลอีกแห่งหนึ่งที่มีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ออกไปปฏิบัติหน้าที่พยาบาลวิชาชีพ ตามสถานพยาบาลต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน โดยใช้ความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาลและสาขาที่เกี่ยวข้อง มีความรับผิดชอบมีคุณธรรมจริยธรรม และสามารถตัดสินใจเชิงจริยธรรมเพื่อการพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วย แต่ยังไม่พบว่ามียุทธศาสตร์การศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ และตามประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล แต่อย่างไรก็ตาม ดังนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยศึกษาครอบคลุมทั้งการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักวิชาชีพและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามประสบการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยา และเพื่อศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างหลักสูตรกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักการศึกษาทางการพยาบาลในการจัดการศึกษา

ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมความ
สามารถ ทักษะ ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษา
พยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษา
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีพะเยา
2. ศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างหลักสูตรกับ
การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัย
พยาบาลบรมราชชนนีนีพะเยา

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่องการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของ
นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี
พะเยา เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยศึกษาการตัดสินใจ
เชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล และศึกษาความ
เกี่ยวข้องระหว่างหลักสูตรกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรม
ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี
พะเยา เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เป็นนักศึกษา
พยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 จำนวน
52 คน ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม
ข้อมูลส่วนบุคคลและแบบวัดการตัดสินใจในประเด็น
จริยธรรมทางการพยาบาลทั้งหมด 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ อายุ
เพศ ศาสนา เป็นแบบให้เลือกตอบและเติมคำ

ชุดที่ 2 แบบวัดการตัดสินใจเชิงจริยธรรมทางการ
พยาบาล (The Judgment About Nursing Decision
[JAND] สร้างขึ้นโดย เคตาเพียน แพลและเรียบเรียง
เป็นภาษาไทย โดย อวยพร ดันมุขยกุล (มปป) ผ่านการ
ทดสอบความตรงในการแปลด้วยวิธีการแปลย้อนกลับ

เกณฑ์การให้คะแนน พิจารณาจากการเลือก
คำตอบที่ถูกต้องตามหลักวิชาชีพและตามประสบการณ์
ทำงาน ได้ 1 คะแนนและถ้าตอบไม่ถูกต้องไม่ได้คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย

1. ความเที่ยงตรง (Validity) แบบวัดการตัดสินใจ
เชิงจริยธรรมของพยาบาลได้ผ่านการทดสอบความตรง
เชิงโครงสร้าง ความตรงเชิงเนื้อหาและความตรงตาม
เกณฑ์สัมพันธ โดยผู้สร้างเครื่องมือมาแล้ว ส่วนความตรง
ในการแปล ได้ผ่านการทดสอบโดยวิธีการแปลย้อนกลับจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาจริยธรรมและตรวจสอบความตรง
ของภาษาโดยผู้สร้างเครื่องมือ

2. ความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบวัดการ
ตัดสินใจของพยาบาล ไปทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้วิธี
ทดสอบซ้ำ (test-retest method) โดยทำการทดสอบ
ในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตร
บัณฑิต จำนวน 30 คน ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราช
ชนนีนี อุตรดิตถ์ ใช้ระยะเวลาห่างกัน 1 สัปดาห์ คำนวณ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product
moment correlation) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
ของวิธีทดสอบซ้ำในคอลัมน์ที่ 1 เท่ากับ .80 และใน
คอลัมน์ที่ 1 เท่ากับ .81

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากร
ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ

2. วิเคราะห์คะแนนความถูกต้องของการ
ตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักวิชาชีพและประสบการณ์
ทำงานของนักศึกษาพยาบาล ของแต่ละสถานการณ์
ด้วยการ แจกแจงความถี่ ร้อยละ โดยการพิจารณาความ
ถูกต้องแต่ละสถานการณ์ ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 การปฏิบัติงานที่ผิดพลาดของ
พยาบาล พิจารณาจากการตอบถูกต้องในกิจกรรมที่มีผลต่อ
ชีวิตผู้ป่วย

สถานการณ์ที่ 2 พยาบาลกับแพทย์ พิจารณา
จากการตอบถูกต้องในกิจกรรมที่แสดงถึงความเป็นวิชาชีพ
พยาบาลในการปฏิบัติงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ

สถานการณ์ที่ 3 พยายามกับความขัดแย้งในด้านความเชื่อของญาติผู้ป่วย พิจารณาจากการตอบถูกต้องในกิจกรรมที่แสดงถึงการให้โอกาสให้ญาติผู้ป่วยในการตัดสินใจ

สถานการณ์ที่ 4 พยายามกับการทดลองยาผู้ป่วย พิจารณาจากการตอบถูกต้องใน กิจกรรมที่แสดงถึงการพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วย

สถานการณ์ที่ 5 พยายามกับสภาวะขาดแคลนทรัพยากร พิจารณาจากการตอบถูกต้องในกิจกรรมที่แสดงถึงการแก้ไขปัญหาในภาวะขาดแคลนทรัพยากร

สถานการณ์ที่ 6 พยายามกับการเลือกวิธีการรักษาของผู้ป่วย พิจารณาจากการตอบถูกต้องในกิจกรรมที่แสดงถึงการให้อิสระในการตัดสินใจเลือกการรักษาของผู้ป่วย

3. วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างหลักสูตรกับการตัดสินใจเชิงวิชาชีพ ด้วยสถิติ Chi - Square

ผลการศึกษา

1. ผลการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา

ผลการศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยาสรุปได้ดังนี้

1.1. ข้อมูลส่วนบุคคล ประชากรนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่ เพศหญิง ร้อยละ 93.38 นับถือ ศาสนาพุทธ ร้อยละ 98.35 ส่วนใหญ่อายุ 21-25 ปี ร้อยละ 42.98 อายุเฉลี่ย 22.73 ปี

1.2. การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยภาพรวมทั้ง 6 สถานการณ์ พบว่านักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ถูกต้องมากที่สุดทั้งตามหลักวิชาชีพและตามประสบการณ์การทำงาน ในด้านการแก้ไขปัญหาในภาวะขาดแคลนทรัพยากร (สถานการณ์ที่ 5) ร้อยละ 72.70 และร้อยละ 86.80 ส่วนสถานการณ์ที่การตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ถูกต้องน้อยที่สุด ทั้งตามหลักวิชาชีพและตามประสบการณ์

การทำงานใน คือ ด้านการให้อิสระในการตัดสินใจเลือกการรักษาของผู้ป่วย ด้านการแสดงความเห็นวิชาชีพในการปฏิบัติงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ และด้านการให้โอกาสให้ญาติผู้ป่วยในการตัดสินใจ (สถานการณ์ที่ 6, 2 และ 3) ร้อยละ 0.80, 8.30, 30.60 และร้อยละ 27.30, 17.40, 6.60 สำหรับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่มีความแตกต่างของความถูกต้องระหว่างหลักวิชาชีพและตามประสบการณ์การทำงาน ได้แก่ ด้านการแสดงถึงกิจกรรมที่มีผลต่อชีวิตผู้ป่วย และด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย (สถานการณ์ที่ 1 และ 4) ร้อยละ 3.30 กับ 79.30 และร้อยละ 76.00 กับ 5.80

ผลการศึกษาในกิจกรรมย่อยในแต่ละสถานการณ์ปรากฏว่า ด้านการแสดงถึงกิจกรรมที่มีผลต่อชีวิตผู้ป่วย (สถานการณ์ที่ 1) นักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด ได้แก่ การช่วยเพื่อนปกปิดความผิดพลาด และการให้ข้อมูลเรื่องการให้ยาเกินโดยไม่แสดงตน (กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 3) โดยตัดสินใจตามหลักวิชาชีพ ร้อยละ 5.80 และ 6.60 และตัดสินใจตามประสบการณ์การทำงานร้อยละ 7.40 และ 5.00

ด้านการแสดงถึงความเห็นวิชาชีพพยาบาลในการปฏิบัติงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ (สถานการณ์ที่ 2) พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด ได้แก่ การส่งบัตรสนเท่ห์ร้องเรียน และการสนับสนุนให้ผู้ป่วยร้องเรียน (กิจกรรมที่ 5 และ 6) โดยตัดสินใจตามตามหลักวิชาชีพ ร้อยละ 14.90 และ 33.10 และตัดสินใจตามตามประสบการณ์การทำงานร้อยละ 29.80 และ 28.10

ด้านการให้โอกาสแก่ผู้ป่วยและญาติตัดสินใจ (สถานการณ์ที่ 3) พบว่านักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักวิชาชีพ น้อยที่สุด ได้แก่ การอ้างถึงบุญคุณการรักษากับญาติ (กิจกรรมที่ 2) ร้อยละ 3.30 และตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามประสบการณ์การทำงานน้อยที่สุด ได้แก่ การให้โอกาสญาติระบายความรู้สึก (กิจกรรมที่ 4) ร้อยละ 16.50

ด้านการพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วยเกี่ยวกับการทดลองยาในผู้ป่วย (สถานการณ์ที่ 4) พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด ได้แก่ การให้ความมั่นใจในการทดลองยาของแพทย์แก่ผู้ป่วย และการให้ความมั่นใจผู้ป่วยถึงผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการทดลอง (กิจกรรมที่ 2 และ 5) โดยตัดสินใจตามตามหลักวิชาชีพ ร้อยละ 14.90 และ 22.30 และตัดสินใจตามประสบการณ์การทำงานร้อยละ 25.60 และ 32.20

ด้านการแก้ไขปัญหาในภาวะการณ์ขาดแคลนทรัพยากร (สถานการณ์ที่ 5) พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่แสดงถึงการใช้อารมณ์ของพยาบาลในการตัดสินใจ (กิจกรรมที่ 2, 3 ,6) โดยตัดสินใจตามตามหลักวิชาชีพ ร้อยละ 14.90, 5.80 และ 6.60 และตัดสินใจตามประสบการณ์การทำงานร้อยละ 5.80, 4.10 และ 7.40

ด้านการให้อิสระในการตัดสินใจเลือกรักษาของผู้ป่วย (สถานการณ์ที่ 6) พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักวิชาชีพ น้อยที่สุด ได้แก่ การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ การสนับสนุนผู้ป่วยเข้ารับการรักษา ผ่าตัด และการให้ญาติช่วยสนับสนุน (กิจกรรมที่ 1 ,4, 6) ร้อยละ 1.70, 11.60 และ 33.10 และตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามประสบการณ์การทำงานน้อยที่สุด ได้แก่ การให้ญาติช่วยสนับสนุนผู้ป่วยเข้ารับการรักษา ผ่าตัด (กิจกรรมที่ 5) ร้อยละ 14.00

อภิปรายผล

ผลการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา

ผลการศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา ปรากฏว่า นักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ถูกต้องมากที่สุดทั้งตามหลักวิชาชีพและตามประสบการณ์การทำงาน ในด้านการแก้ไขปัญหาในภาวะขาดแคลนทรัพยากร (สถานการณ์ที่ 5) ร้อยละ 72.70 และร้อยละ

86.80 ส่วนสถานการณ์ที่การตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ถูกต้องน้อยที่สุด ทั้งตามหลักวิชาชีพและตามประสบการณ์การทำงานใน คือ ด้านการให้อิสระในการตัดสินใจเลือกรักษาของผู้ป่วย ด้านการแสดงถึงความ เป็นวิชาชีพพยาบาลในการปฏิบัติงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ และด้านการให้โอกาสแก่ผู้ป่วยและญาติตัดสินใจ (สถานการณ์ที่ 6, 2 และ 3) ร้อยละ 0.80, 8.30, 30.60 และร้อยละ 27.30, 17.40, 6.60 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะ ว่า นักศึกษาจะสามารถตัดสินใจถูกต้องได้ใน สถานการณ์ที่เป็นกรแก้ไขปัญหาในลักษณะการบริหาร งานทั่วไป และมักจะตัดสินใจไม่ถูกต้องหากต้องอยู่ใน สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับแพทย์ การให้โอกาสให้ญาติ ในการตัดสินใจ และการให้อิสระผู้ป่วยเลือกการรักษา ซึ่งตรงกับการศึกษาของ Swider, McElmury, and Yaring (อ้างในวัฒนาวรรณ บุญกณะ, 2544). ได้ทำการ ศึกษาถึงข้อคำนึงที่สำคัญของการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 4 เครื่องมือมีลักษณะเป็นเรื่อง ที่พรรณนาถึงสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรมที่ไม่อาจหา ข้อยุติได้ในการปฏิบัติการพยาบาล (ethical dilemma) ให้นักศึกษาตัดสินใจใช้แนวคิดจรรยาบรรณวิชาชีพของ สมาคมพยาบาลแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลใช้การตัดสินใจเชิงจริยธรรมโดยคำนึง ถึงหน่วยงานเป็นศูนย์กลางมากที่สุดร้อยละ 60 รองลงมา คำนึงถึงแพทย์ร้อยละ 19 และมีเพียงร้อยละ 9 เท่านั้น คำนึงถึงผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเขาสรุปผลการวิจัยว่า นักศึกษาพยาบาลปีสุดท้ายยังมีความสับสนและไม่กระจ่าง เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญที่สุดของพยาบาล ดังนั้นเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสตัดสินใจ เชิงจริยธรรมได้ถูกต้องตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญ ของพยาบาล ในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาชีพ พยาบาล ควรเน้นให้ทุกรายวิชาทางการพยาบาลสอน โดยใช้สถานการณ์ที่ส่งเสริมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ในการพิจารณาให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย และในการ ทำงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ เพื่อเน้นให้นักศึกษา

ตระหนักถึงความเป็นวิชาชีพของพยาบาล และภาคภูมิใจ
ในวิชาชีพพยาบาล

ผลการศึกษาในกิจกรรมย่อยในแต่ละสถานการณ์
ปรากฏว่า ด้านการแสดงถึงกิจกรรมที่มีผลต่อชีวิตผู้ป่วย
(สถานการณ์ที่ 1) นักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิง
จริยธรรมน้อยที่สุด ได้แก่ การช่วยเพื่อนปกปิดความ
ผิดพลาด และการให้ข้อมูลเรื่องการให้ยาเกินโดยไม่
แสดงตน (กิจกรรมที่ 1 และ 3) โดยตัดสินใจตามหลัก
วิชาชีพ ร้อยละ 5.80 และ 6.60 และตัดสินใจตาม
ประสบการณ์การทำงาน ร้อยละ 7.40 และ 5.00

ด้านการแสดงถึงความเป็นวิชาชีพพยาบาล
ในการปฏิบัติงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ (สถานการณ์ที่ 2)
พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม
น้อยที่สุด ได้แก่ การส่งบัตรสนเท่ห์ร้องเรียน และ
การสนับสนุนให้ผู้ป่วยร้องเรียน (กิจกรรมที่ 5 และ 6)
โดยตัดสินใจตามหลักวิชาชีพ ร้อยละ 14.90 และ
33.10 และตัดสินใจตามประสบการณ์การทำงาน
ร้อยละ 29.80 และ 28.10

ด้านการให้โอกาสแก่ผู้ป่วยและญาติตัดสินใจ
(สถานการณ์ที่ 3) พบว่านักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจ
เชิงจริยธรรมตามหลักวิชาชีพ น้อยที่สุด ได้แก่ การอ้างถึง
บุญคุณการรักษากับญาติ (กิจกรรมที่ 2) ร้อยละ 3.30
และตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามประสบการณ์การทำงาน
น้อยที่สุด ได้แก่การให้โอกาสญาติระบายความรู้สึก
(กิจกรรมที่ 4) ร้อยละ 16.50

ด้านการพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วยเกี่ยวกับการ
ทดลองยาในผู้ป่วย (สถานการณ์ที่ 4) พบว่า นักศึกษา
พยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด ได้แก่
การให้ความมั่นใจในการทดลองยาของแพทย์แก่ผู้ป่วย
และการให้ความมั่นใจผู้ป่วยถึงผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการ
ทดลอง (กิจกรรมที่ 2 และ 5) โดยตัดสินใจตามหลัก
วิชาชีพ ร้อยละ 14.90 และ 22.30 และตัดสินใจตาม
ประสบการณ์การทำงานร้อยละ 25.60 และ 32.20

ด้านการแก้ไขปัญหาในภาวะการณ์ขาดแคลน
ทรัพยากร (สถานการณ์ที่ 5) พบว่า นักศึกษาพยาบาล
มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรม
ที่แสดงถึงการใช้อารมณ์ของพยาบาลในการตัดสินใจ
(กิจกรรมที่ 2, 3, 6) โดยตัดสินใจตามหลักวิชาชีพ
ร้อยละ 14.90, 5.80 และ 6.60 และตัดสินใจตาม
ประสบการณ์การทำงานร้อยละ 5.80 , 4.10 และ 7.40

ด้านการให้อิสระในการตัดสินใจเลือกรักษา
ของผู้ป่วย (สถานการณ์ที่ 6) พบว่า นักศึกษาพยาบาล
มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักวิชาชีพ น้อยที่สุด
ได้แก่ การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ การสนับสนุนผู้ป่วย
เข้ารับการรักษา และการให้ญาติช่วยสนับสนุน (กิจกรรมที่
1 ,4, 6) ร้อยละ 1.70, 11.60 และ 33.10 และตัดสินใจ
เชิงจริยธรรมตามประสบการณ์การทำงานน้อยที่สุด ได้แก่
การให้ญาติช่วยสนับสนุนผู้ป่วยเข้ารับการรักษา (กิจกรรม
ที่ 5) ร้อยละ 14.00

ผลการศึกษาในกิจกรรมย่อยในแต่ละสถานการณ์
ทั้ง 6 สถานการณ์ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาล
มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักวิชาชีพและตาม
ประสบการณ์การทำงานถูกต้องน้อยที่สุด ในสถานการณ์
ที่ไม่สามารถเลือกทำทั้งสองทางได้ระหว่างความรู้สึก
ส่วนบุคคลกับจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งสภาพการณ์เช่นนี้
เป็นสภาพที่เรียกว่า “Moral dilemma” คือ ภาวะที่กลืน
ไม่เข้าคายไม่ออกในการตัดสินใจทางศีลธรรมหรือทาง
จริยธรรม (ทองจันทร์ หงส์ลัดดารมภ์, 2550) และตรงกับ
การศึกษา ของ ปรางทพิทย์ อุจะรัตน์ (2541). ที่กล่าวว่า
ในชีวิตประจำวันการทำงานของพยาบาลนั้น ต้องพบกับ
ปัญหาทางจริยธรรมอยู่เป็นประจำ ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทาย
แก่พยาบาลที่ต้องใช้กลยุทธ์ในการแก้ปัญหา ไม่ว่าจะ
วิธีโดยการเดา ใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาหรือใช้ความรู้
ที่เกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณ ซึ่งอาจจะทำให้การจัดการ
ปัญหาเชิงจริยธรรมไม่มีประสิทธิภาพได้ โดยเฉพาะปัญหา
เชิงจริยธรรมที่ยิ่งซับซ้อนมากขึ้นก็ไม่ใช้สิ่งที่ยั่งยืนในการ
แก้ปัญหา ซึ่งปัญหาจริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณา

ไต่ตรองว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ การตัดสินใจจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งของพยาบาล ทั้งนี้เพราะว่าการทำงานใดๆ พยาบาลย่อมต้องเผชิญกับเรื่องราวและปัญหาต่างๆ อยู่เสมอ ซึ่งเรื่องราวหรือปัญหาเหล่านั้นมักต้องการการตัดสินใจรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นจำเป็นต้องมีวิธีการปลูกฝังจริยธรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล การปลูกฝังจิตสำนึกทางจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ควรได้เริ่มปลูกฝังตั้งแต่เริ่มเรียนพยาบาลเป็นการเตรียมพยาบาล เพื่อดูแลคนทุกคน จำเป็นจะต้องเป็นผู้มีพื้นฐานทางปัญญา ความรอบรู้ มีคุณธรรม เป็นผู้มีจิตที่ใฝ่ดี มีความละเอียดอ่อน มีความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาจริยธรรม เข้าใจคุณลักษณะของวิชาชีพอย่างแท้จริงจนเกิดความผูกพัน เห็นดีเห็นงาม มีความลึกซึ้ง ความมั่นใจ มีความรู้สึกความภาคภูมิใจในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อเป็นพยาบาลที่ดีมีจริยธรรมเป็นเอกลักษณ์ของวิชาชีพในอนาคต การพัฒนาจริยธรรม

ในแต่ละบุคคลเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับ หรือรับรู้คุณค่าของจริยธรรมนั้นมีความแตกต่างกัน บางคนอาจต้องใช้เวลาในการปลูกฝังจริยธรรมแต่ก็เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลทุกคนพึงร่วมมือ ร่วมใจกันกระทำให้เกิดขึ้นในตัวของพยาบาลเพราะพยาบาลที่ไม่มีจริยธรรมนั้นเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย ต่อสังคม ต่อทีมงาน ต่อวิชาชีพ และต่อประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. อวยพร ตันมุขยกุล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่กรุณาอนุญาตให้ใช้เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ และอาจารย์ ดร. ปันณธร ชัชวรัตน์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพพะเยา ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ทองจันทร์ หงศ์ลัดดารมภ์. (2550). จริยธรรมแห่งวิชาชีพและจริยศาสตร์. เอกสารอัดสำเนา. ปรังทิพย์ อุจะรัตน์. (2541). **การบริหารการพยาบาล**. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.
- พันทิพย์ จอมศรีและ อัจราพร ศรีภูษณาพรรณ. (2548). การทดสอบคุณภาพของแบบวัดความสามารถเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล. **วารสารสภาการพยาบาล**, 20 (3), 1-18.
- วัฒนาวรรณ บุญกณะ. (2544). **การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสาขากาบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2546). **คู่มือการใช้หลักสูตร หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545**.
- สมจิต หนูเจริญกุล. (2537). คุณค่าของการพยาบาล. **วารสารพยาบาล**, 43(2), 99-111
- อริญญา เชาวลิต. (2543). **ทฤษฎีและหลักจริยศาสตร์**. รายงานการประชุมวิชาการโครงการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตด้านจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สงขลา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Ketafien, S. (1981a). Moral reasoning and moral behavior among selected groups of practicing nurses. **Nursing Research**, 30(3), 171- 176.
- Mitchell, C.(1990). Ethical dilemmas. **Critical Care Nursing Clinics of North America**, 2, 427-430.
- Yong-Soon Kim, Jin-Hee Park & Sung – Suk Han. (2007). **Differences in Moral Judgment Between Nursing Students and Qualified Nurses**. *Nursing Ethics*, 14(3), 171-176.